

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä sekä siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä. Lailla säädettäisiin näitä rekistereitä koskevat erityissäännöt, jotka ovat tarpeen henkilötietojen suojaa koskevan yleislain säännösten lisäksi. Ehdotusta valmisteltaessa on otettu huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, jäljempänä tietosuojadirektiivi, sekä vuonna 1995 voimaan tullut hallitusmuodon perusoikeussäännöksiä koskeva uudistus, jonka mukaan henkilötietojen käsittelystä säädetään tarkemmin lailla.

Opiskelijavalintarekisteri koostuisi ammatillisen koulutuksen ja lukioiden yhteishakurekisteristä, ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteristä ja yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteristä. Yliopistojen haki-

ja- ja opinto-oikeusrekisteriä valmistellaan parhaillaan, muut rekisterit ovat olleet käytössä useita vuosia.

Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset laeiksi yliopistolain 18 ja 42 §:n muuttamisesta sekä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 15 ja 29 §:n muuttamisesta. Yliopistolain säännösten muutokseen sisältyy opiskelijavalintarekisteriä koskevan viittauksen lisäksi opintosuoritusten arvosteluun osallistuvia koskeva muutos. Ammattikorkeakouluopinnoista annettuun lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan opiskelija voi samana lukuvuonna ottaa vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelijapaikan, ja muutettaisiin muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
1.1.1. Ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden yhteishaku	3
1.1.2. Ammattikorkeakoulujen yhteishaku	4
1.1.3. Yliopistojen opiskelijavalinta	4
1.1.4. Ylioppilastutkintorekisteri	5
1.2. Nykytilan arviointi	5
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	5
2.1. Tavoitteet	5
2.2. Keskeiset ehdotukset	5
2.2.1. Yleistä	5
2.2.2. Opiskelijavalintarekisteri	6
2.2.3. Ylioppilastutkintorekisteri	7
2.2.4. Muutokset voimassa oleviin lakeihin	8
3. Esityksen vaikutukset	8
4. Asian valmistelu	8
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1. Lakiehdotusten perustelut	9
1.1. Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä	9
1 luku. Opiskelijavalintarekisteri	9
2 luku. Ylioppilastutkintorekisteri	10
3 luku. Erinäiset säännökset	10
1.2. Yliopistolaki	11
1.3. Laki ammattikorkeakouluopinnoista	11
2. Tarkemmat säännökset	12
3. Voimaantulo	12
LAKIEHDOTUKSET	
1. Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä	12
2. Laki yliopistolain 18 ja 42 §:n muuttamisesta	15
3. Laki ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 15 ja 29 §:n muuttamisesta	15
LIITE	
Rinnakkaistekstit	
2. Laki yliopistolain 18 ja 42 §:n muuttamisesta	17
3. Laki ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 15 ja 29 §:n muuttamisesta	18

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

1.1.1 Ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden yhteishaku

Ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden opiskelijat valitaan yhteishaun avulla. Opiskelijavalintaa koskevista henkilörekistereistä säädetään ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden yhteishakujärjestelmästä annetussa asetuksessa (807/1995), jota sovelletaan ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/1987) tarkoitetun ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen ja lukiolaisissa (477/1983) tarkoitetun lukiokoulutuksen opiskelijavalinnan järjestämisessä. Asetusta voidaan soveltaa myös muun ammatillisen koulutuksen ja kansanopistojen yleissivistävän koulutuksen opiskelijavalintaan, siten kuin opetusministeriö tarkemmin määrää.

Ammatillisen perustutkintoihin johtavan koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku järjestetään keskitetysti. Keskitetyn järjestelmän avulla tiedotetaan opinnoista, hakeudutaan opintoihin ja välitetään oppilaitoksille opiskelijavalintaa varten tarvittavat tiedot. Järjestelmän avulla myös tiedotetaan valitsematta jääneille hakijoille muista koulutusmahdollisuuksista sekä tuotetaan tietoa hakijoista ja valituista koulutusjärjestelmän toiminnan seuranta ja arviointia varten.

Opetushallitus vastaa yhteishaun valtakunnallisesta toteutuksesta, koulutukseen hakeutumiseen ja valintaan liittyvästä valtakunnallisesta tiedotuksesta sekä antaa ohjeet yhteishaun alueellisesta järjestämisestä. Opetushallitus määrää yhteishaun alueellista järjestämistä varten yhteishakualueet ja yhteishaun aikataulun sekä antaa ohjeet menettelytavoista.

Yhteishaun alueellisesta järjestämisestä vastaavat lääninhallitukset. Ne huolehtivat hakemusten vastaanottamisesta, käsittelystä ja säilyttämisestä, hakeutumiseen ja valintaan liittyvästä yleisestä tiedotuksesta sekä

muista yhteishaun käytännön järjestelyistä alueillaan.

Yhteishaun toteuttamista varten muodostetaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla yhteishaussa mukana oleviin oppilaitoksiin pyrkijöistä sekä peruskoulun päättöluokkien oppilaista hakija- ja valintarekisterit, joihin talletetaan valinnassa tarvittavat tiedot opetusministeriön määräysten mukaan. Tiedot kerätään hakijoilta, oppilaitoksilta, kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain (706/1992) 2 §:ssä tarkoitetuilta monijäsenisiltä toimielimiltä, väestörekisterikeskuksesta ja ylioppilastutkintolautakunnalta. Lääninhallituksella on oikeus saada peruskoulun ja niitä korvaavien koulujen päättöluokkien oppilaista ne tiedot, jotka tarvitaan opiskelijoiden valintaa varten tarvitaan.

Opetushallitus vastaa valtakunnallisen rekisterin kokoamisesta ja pitämisestä sekä ohjaa alueellisten rekisterien kokoamista ja pitämistä. Se myös toimittaa valtakunnallisista rekistereistä muodostetut alueelliset rekisterit lääninhallituksille.

Lääninhallitus vastaa alueellisten rekisterien kokoamisesta ja pitämisestä. Se myös toimittaa alueensa yhteishakuun kuuluville oppilaitoksille niihin pyrkineitä ja valittuja koskevat tiedot alueellisista rekistereistä. Lääninhallitus voi jälkiohjausta varten toimittaa alueensa kuntien kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetuille monijäsenisille toimielimille ja peruskouluille rekisterien peruskoulun päättöluokkien oppilaita koskevat tarpeelliset tiedot.

Rekisteristä voidaan luovuttaa tietoja tilastokeskukselle ja opintotukiasioiden käsittelyä varten kansaneläkelaitokselle.

Oppilaitosten pääsyvaatimuksista ja opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään erikseen. Opetusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä.

Vuonna 1997 ammatillisiiin oppilaitoksiin ja lukioihin haki yhteishaussa yhteensä noin 113 800 henkilöä ja opinnot aloitti yhteensä noin 79 300 opiskelijaa.

1.1.2. Ammattikorkeakoulujen yhteishaku

Ammattikorkeakouluihin valitaan opiskelijat yhteishaun avulla. Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintaa koskevista henkilörekistereistä säädetään ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmästä annetussa asetuksessa (257/1995). Asetusta sovelletaan ammattikorkeakouluopinnoista annetussa laissa tarkoitettujen ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnan järjestämisessä otettaessa opiskelijoita ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin. Asetusta sovelletaan myös otettaessa opiskelijoita ammattitutkintoon johtaviin opintoihin, joista säädetään nuorisostaan koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kokeilusta annetussa laissa (391/1991) sekä opistoasteen ja ammatillisen korkeasteen koulutukseen, josta säädetään ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/1987).

Ammattikorkeakouluopintoihin hakeutumista, asianomaisia ammattikorkeakouluja ja muita oppilaitoksia samoin kuin opetus- ja muuta hallintoa varten on ammattikorkeakoulujen yhteishaun tietojärjestelmä, jota käytetään tiedottamiseen opinnoista, opintoihin hakeutumiseen, opiskelijavalintaa varten tarpeellisten, hakijoita koskevien tietojen antamiseen ammattikorkeakouluille ja oppilaitoksille sekä koulutusjärjestelmän kehityksen seurantaan. Tietojärjestelmää käytetään myös tuettaessa valitsematta jääneiden hakeutumista muuhun koulutukseen.

Opetusministeriö määrää yhteishaun aika-aulan. Yhteishaun aika-aula on sovittava, mikäli mahdollista, tarkoituksenmukaisella tavalla yliopistojen sekä muiden tiede- ja taidekorkeakoulujen opiskelijavalintaan.

Ammattikorkeakoulujen yhteishaussa opetushallitus vastaa yhteishaun valtakunnallisesta toteutuksesta, koulutukseen hakeutumiseen ja valintaan liittyvän valtakunnallisen tiedotuksen järjestämisestä sekä antaa ohjeet yhteishaun alueellisesta toteutuksesta.

Lääninhallitukset vastaavat yhteishaun alueellisesta järjestämisestä. Ne huolehtivat hakemusten vastaanottamisesta, käsittelystä ja säilyttämisestä, hakemiseen ja valintaan liittyvästä yleisestä tiedotuksesta sekä muista yhteishaun käytännön järjestelyistä.

Yhteishakua varten muodostetaan ammattikorkeakouluihin ja muihin oppilaitoksiin hakevia sekä nuorisostaan ammatillisessa koulutuksessa ja lukiossa päättöluokalla olevia koskevat hakija- ja valintarekisterit, joi-

hin talletetaan valinnassa tarvittavat tiedot sen mukaan kuin opetusministeriö tarkemmin määrää. Tiedot voidaan kerätä hakijoilta, oppilaitoksilta, väestörekisterikeskuksesta ja ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opetushallitus vastaa valtakunnallisen rekisterin kokoamisesta ja pitämisestä sekä ohjaa alueellisten rekisterien kokoamista ja pitämistä. Opetushallitus toimittaa valtakunnallisesta rekisteristä muodostetut alueelliset rekisterit lääninhallituksille.

Lääninhallitus vastaa alueellisten rekisterien kokoamisesta ja pitämisestä. Rekisteristä voidaan luovuttaa tietoja tilastokeskukselle ja opintotukiasioiden käsittelyä varten kansaneläkelaitokselle. Tarkempia määräyksiä ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnasta antaa lisäksi tarvittaessa opetusministeriö.

Vuonna 1997 alkaneseen ammattikorkeakouluihin ja opistoasteen koulutukseen haki yhteishaussa yhteensä noin 80 600 henkilöä ja opinnot aloitti noin 22 800 opiskelijaa.

1.1.3. Yliopistojen opiskelijavalinta

Yliopistojen opiskelijavalinnoista säädetään yliopistolaisissa (645/1997) ja yliopistolain voimaannpanosta annetussa laissa (646/1997). Yliopistojen opiskelijavalintoja varten tehtävistä henkilörekistereistä ei ole säädetty.

Yliopistojen opiskelijavalinnoille on tunnusomaista, että kukin yliopisto päättää opiskelijoiden ottamisesta ja valinnat toteutetaan hajautetusti. Valinnoissa käytettävät henkilörekisterit ovat pääasiassa yliopistokohtaisia. Niillä koulutusaloilla, joilla opiskelijat valitaan koordinoitusti tai yhteisvalinnan avulla, yliopistoilla voi olla yhteisiä henkilörekistereitä.

Parhaillaan yliopistojen opiskelijavalintojen tueksi rakennetaan yhteistä järjestelmää, jota on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran yliopistojen opiskelijavalinnoissa vuonna 1998.

Yliopistolain mukaan opiskelija voi ottaa samana lukuvuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelijapaikan. Yliopistolain voimaannpanosta annetun lain mukaan tätä säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran lukuvuotta 1999—2000 koskevilla opiskelijavalinnoissa. Tätä ennen voidaan kuitenkin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Vuonna 1997 yliopistojen alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtaviin

opintoihin haki yhteensä noin 61 900 henkilöä ja opiskelijoiksi hyväksyttiin noin 18 600 henkilöä.

1.1.4. Ylioppilastutkintorekisteri

Ylioppilastutkinnoista säädetään ylioppilastutkintoasetuksessa (1000/1994). Asetuksen 5 §:n mukaan ylioppilastutkintolautakunta ylläpitää ylioppilastutkintorekisteriä, johon merkitään kokeisiin ilmoittautuneiden ja osallistuneiden nimet ja henkilötunnukset sekä heidän kokeissa saamansa arvosanat ja tutkinnon suorittaminen sekä muut tarpeelliset tiedot. Asetuksen 6 §:n mukaan lautakunnalla on oikeus saada maksutta lukioilta tarpeelliset kokeiden järjestämiseen ja arvosteluun liittyvät tiedot. Asetuksen 24 §:ssä säädetään, että ylioppilastutkintolautakunta saa luovuttaa virkakäyttöön ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen opiskelijavalintaa varten tarpeelliset nimitiedot henkilötunnuksiin sekä tiedot kokelaiden arvosanoista. Lisäksi saadaan luovuttaa julkaistavaksi ylioppilastutkinnossa hyväksytyjen nimet. Henkilötietojen luovuttamisesta on voimassa, mitä yleisen asiakirjain julkisuudesta annetussa laissa säädetään (51/1983).

Ylioppilastutkintotiedot on rekisteröity valtakunnalliseen ylioppilastutkintorekisteriin, jossa ylioppilastutkinnon suorittaneet rekisteröidään tutkintokausittain historiarekistereihin. Rekisteritietoja on olemassa vuodesta 1964 lähtien niin, että kustakin tutkintokerrasta on talletettu tiedot samaan tiedostoon. Ylioppilastutkintorekisterin tietosisällöt ovat: kokelaan perustiedot, ilmoittautumistiedot, arvostelutiedot ja kouluarvosanat.

1.2. Nykytilan arviointi

Henkilörekistereistä säädetään henkilörekisterilaissa (471/1987), joka on kaikkia henkilörekistereitä koskeva yleislaki. Henkilötietotoimikunta on jättänyt toukokuussa 1997 mietintönsä (1997:9), johon sisältyy ehdotus laiksi yksityisyyden suojasta henkilötietojen käsittelyssä (henkilötietolaki), ja oikeusministeriö valmistelee hallituksen esitystä toimikunnan mietinnön pohjalta. Henkilötietolailla on tarkoitus korvata nykyinen henkilörekisterilaki. Myös henkilötietolaki olisi kaikkia henkilörekistereitä koskeva yleislaki.

Hallitusmuodon 8 §:n (969/1995) mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla, mutta ylioppilastutkintorekisteristä ja ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden sekä ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmistä ja järjestelmiin kuuluvien henkilörekistereiden tietosuojasta on säädetty vain asetuksilla. Yliopistoihin hakevien henkilöiden henkilötietojen suojasta ei ole säännöksiä henkilörekisterilain lisäksi.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa henkilötietojen suoja opiskelijavalintaan ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyvässä henkilötietojen käsittelyssä täyttämään 17 päivänä heinäkuuta 1995 tehtyyn hallitusmuodon perusoikeusuudistukseen sisältyvien tietosuojasäännösten sekä yksilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaata liikkuvuutta koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (95/46/EY, jäljempänä tietosuojadirektiivi) vaatimukset.

Henkilötietojen rekisteröiminen merkitsee henkilön kannalta poikkeamista hallitusmuodossa säädetystä yksityisyyden suojasta, ja tämän vuoksi siitä on säädettävä lailla. Opiskelijavalintarekisteri olisi laaja valtakunnallinen rekisteri, johon voidaan kerätä tietoja eri viranomaisilta ja josta luovutetaan tietoja eri viranomaisille. Ylioppilastutkintorekisteri on myös laaja valtakunnallinen rekisteri, jonka tietoja luovutettaisiin opiskelijavalintarekisteriin. Näihin rekistereihin sovellettaisiin myös henkilötietojen suojaa koskevaa yleislakia.

2.2. Keskeiset ehdotukset

2.2.1. Yleistä

Henkilötietojen suojaa koskevassa laissa edellytetään, että tietyistä asioista säädetään erityislainsäädännöllä. Opiskelijavalinnan ja ylioppilastutkintojen osalta ehdotetaan säädettäväksi rekisterinpitäjistä, käyttötarkoituksesta, tietosisällöstä sekä tietojen keräämisestä, luovuttamisesta ja säilytysajoista.

Ammattikorkeakoulujen sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku-

rekisterit ovat olleet olemassa jo useita vuosia itsenäisinä rekistereinä. Ylioppilastutkintorekisteriä on pidetty vuosikymmeniä. Yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteriä ollaan perustamassa.

2.2.2. Opiskelijavalintarekisteri

Opiskelijavalintarekisteriä käytettäisiin valittaessa opiskelijoita yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin, ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen. Rekisteri koostuisi yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteristä, ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteristä sekä ammatillisen koulutuksen ja lukio-koulutuksen yhteishakurekisteristä. Yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteriä käytettäisiin valittaessa opiskelijoita, jotka tulevat suorittamaan alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja. Opiskelijoiden ottaminen jatkotutkintoihin johtaviin opintoihin, avoimeen yliopisto-opetukseen ja täydennyskoulutukseen jäisi ulkopuolelle. Ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteriä käytettäisiin valittaessa opiskelijoita ammattikorkeakoulututkintoihin johtaviin opintoihin. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakurekisteriä käytettäisiin valittaessa opiskelijoita ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen.

Yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisterin avulla voidaan seurata hakijoiden hakukäyttäytymistä, opiskelupaikkojen täyttymistä ja yliopistolaissa säädetyn yhden opiskelupaikan periaatteen toteutumista, koordinoita valintoihin liittyvää hallinnollista työtä sekä parantaa mahdollisuuksia kunkin yliopiston sisäiseen valintayhteistyöhön sekä yliopistojen keskinäiseen yhteistyöhön. Rekisterin avulla on tarkoitus tukea laajemmin yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämistä.

Yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteri on henkilörekisteri, johon talletetaan hakijaa, hänen hakutoiveitaan, hänen saamia opinto-oikeuksia ja opiskelupaikan vastaanottamista koskevat tiedot sekä kirjoittautumistiedot. Lisäksi rekisteriin talletetaan hakijoita koskevat ylioppilastutkintotiedot. Rekisteri yhteensovitetaan teknisesti ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisterin kanssa siten, että yhden opiskelupaikan periaatetta voidaan seurata koko korkeakoululaitoksessa.

Opiskelijavalintarekisteriä pitäisi opetushallitus. Rekisterinpitöön osallistuisivat

myös lääninhallitukset opetushallituksen luokun, ei kuitenkaan yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisterin osalta.

Laajan rekisterin käyttötarkoitus on syytä määritellä siten, että käyttöä ei tarpeettomasti rajoiteta vaan rekisteri on hyödynnettävissä kaikkiin opiskelijavalintaan liittyviin tarpeisiin. Käyttötarkoitukset esitetään säädettyä 2 §:ssä. Säännös ei edellytä, että jokaista opiskelijavalintarekisterin osarekisteriä käytettäisiin kaikkiin pykälässä mainittuihin tarkoituksiin mutta mahdollistaa riittävän laaja-alaisen käytön. Rekisteristä saatavia tietoja käytettäisiin valinnan vaatiman työn järjiperaistämiseksi. Päätöksentekijä ja päätöksentekotapa opiskelijoita otettaessa ilmenee eri oppilaitoksia koskevista sääöksistä.

Laissa ehdotetaan säädettyä tietoryhmistä, joihin talletettavien tietojen tulee kuulua. Kaikkien mahdollisesti talletettavien tietojen yksityiskohtainen luettelominen laissa on mahdotonta. Ehdotuksen mukaan kuhunkin opiskelijavalintarekisteriin kuuluvaan rekisteriin voitaisiin tallettaa myös käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja, jotka eivät sisälly pykälässä lueteltuihin tietoryhmiin. Tällainen mahdollisuus on tarkoituksenmukainen opiskelijavalinnan kehittämistä silmällä pitäen. Tietoryhmien sisältöä ja ryhmiin kuuluvien tietojen tarvetta selvitetään yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Opiskelijavalintarekisterin käyttötarkoituksen kannalta on tärkeää, että tiedot ovat virheettömiä ja voidaan tarvittaessa tarkistaa. Keräämisen tulisi sujua nopeasti, joustavasti ja vähäisin kustannuksin. Ehdotuksen mukaan tiedot saataisiin kerätä hakijoilta, väestörekisterikeskukselta, ylioppilastutkintolautakunnalta, kunnilta, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä sekä eräissä tapauksissa kahden tai useamman yliopiston yhteisistä rekistereistä. Mahdollisuus kerätä tietoja myös kunnilta on mukana, koska kunnilla on luettelot peruskoulun päättöluokien oppilaista ja näitä tietoja tarvitaan lukioiden ja ammatillisen koulutuksen opiskelijavalintaan.

Ehdotuksen mukaan koulutukseen hakevalle tulee ilmoittaa, mitä häntä koskevia tietoja opiskelijavalintarekisteriin talletetaan. Käytännössä ilmoittaminen järjestettäisiin siten, että hakulomakkeessa ja sen täyttöohjeissa mainittaisiin tietojen rekisteröimisestä sekä siitä, mistä muualta kuin hakijalta itseltään tietoja kerätään ja mihin niitä säännönmukai-

sesti luovutetaan. Hakulomakkeessa tai täyttöohjeessa kerrotaisiin myös rekisteriselosteesta.

Yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisterin tietoja on luovutettava opiskelijavalintaa varten oleviin yliopistojen rekistereihin ja päinvastoin. Ammattikorkeakoulujen sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakurekisterien toiminta edellyttää tietojen luovuttamista ammattikorkeakouluille sekä ammatillisen koulutuksen ja lukio-koulutuksen järjestäjille.

Opiskelijavalintarekisterin hyödyntämiseksi on syytä säätää mahdollisuudesta tietojen luovuttamiseen myös muualle. Tämä luovuttaminen ei palvele opiskelijavalintarekisterin varsinaista käyttötarkoitusta, mutta on tarpeen, jotta useiden viranomaisten ei tarvitsisi muulla tavalla kerätä samoja tietoja. Ehdotuksen mukaan tietoja voitaisiin luovuttaa asianomaiselle ministeriölle (opetusministeriö) ja tilastokeskukselle koulutusjärjestelmän seurantaan varten, kansaneläkelaitokselle opintotukiasioiden käsittelyä varten, kansaneläkelaitokselle ja työvoimaviranomaisille pitkäaikaistyöttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (709/1997) ja työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (1402/1997) mukaisten tukien myöntämistä varten sekä kunnalle, joka järjestää kansanterveyslain (66/1972) mukaista opiskelijaterveydenhuoltoa, ja muulle saman lain mukaisen opiskelijaterveydenhuollon järjestäjälle. Opiskelijaterveydenhuollon järjestämisestä säädetään kansanterveyslain 14 §:n 6 kohdassa (71/1991). Säännöksessä kunta veloitetaan järjestämään alueellaan sijaitsevien, asetuksessa säädettävien muiden oppilaitosten kuin peruskoulujen ja lukioiden opiskelijoille terveydenhuoltoa näiden kotipaikasta riippumatta ja säädetään mahdollisuudesta järjestää yliopisto- ja korkeakouluopiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoito sekä hammashuolto myös muutoin sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymällä tavalla. Tietoja luovutettaisiin vain siinä määrin kuin kunkin vastaanottajan laissa mainittavien tehtävien hoitamiseksi olisi tarpeen; valtaosa opiskelijavalintarekisterin tiedoista on tarpeetonta esimerkiksi opintotuki- ja terveydenhuoltoasiassa. Kustannusten rajoittamiseksi tiedot on voitava luovuttaa myös siten, että rekisterin tiedoista luovutetaan vastaanottajalle sen määrittelemä osa ilman, että vastaanottaja yksilöisi ne henkilöt, joiden tiedot se tarvitsee. Koulutusjärjestelmän

seurantaa varten ei yleensä ole tarpeen luovuttaa tietoja, joiden perusteella yksittäiset henkilöt voidaan tunnistaa. Kuitenkin opetusministeriö voi joissakin tapauksissa tarvita myös tällaisia tietoja, kun tehtävät sitä edellyttävät.

Perustuslakivaliokunta on antaessaan hallintovaliokunnalle lausunnon hallituksen esityksestä laiksi poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa (HE 57/1995 vp) ottanut sen kannan, että henkilörekistereihin talletettujen tietojen säilytysajat kuuluvat hallitusmuodon 8 §:n 1 momentissa ilmaistun lailla säätämisen vaatimuksen piiriin (PeVL 8/1995 vp). Ottaen huomioon tämän kannanoton sekä sen, että henkilörekisterilaisissa säädetään talletettujen tietojen hävittämisestä ja että uudessa henkilötietojen suojaa koskevassa laissa on tarkoitus säätää vastaavalla tavalla, rekistereihin talletettujen tietojen säilytysajoista esitetään säädettäväksi lakiehdotuksen 7 §:ssä. Koska osa sekä koulutuksiin valitsematta jääneistä että valituista hakee uudelleen koulutukseen lähivuosina, on tarpeellista, että opiskelijavalintarekisterin tietoja säilytettäisiin muutamia vuosia sen opiskelijavalintapäätöksen jälkeen, jota varten ne on talletettu. Koulutuksen arvioinnin ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot sekä tutkimuksen lähdeaineistona muusta syystä tarpeelliset tiedot säilytettäisiin pysyvästi. Arkistolaitos määräisi tarkemmin pysyvästä säilyttämisestä.

2.2.3. Ylioppilastutkintorekisteri

Ehdotetussa laissa säädettäisiin ylioppilastutkintorekisteriä koskevista asioista, joista nykyään säädetään ylioppilastutkintoasetuksessa. Rekisterin käyttötarkoitukseksi ehdotetaan ylioppilastutkinnon järjestäminen, suoritettuja ylioppilastutkintoja ja tutkintoihin kuuluvia kokeita koskevien tietojen säilyttäminen sekä ylioppilastutkinnon toimivuuden seuranta. Rekisterinpitäjänä toimisi edelleen ylioppilastutkintolautakunta.

Ylioppilastutkintoasetuksen mukaan ylioppilastutkintorekisteriin merkitään kokeisiin ilmoittautuneiden ja osallistuneiden nimet ja henkilötunnukset sekä heidän kokeissa saamansa arvosanat ja tutkinnon suorittaminen sekä muut tarpeelliset tiedot. Rekisteriin talletetaan nykyään esimerkiksi tiedot kokeilaiden suorittamista eri aineiden oppimääristä ja ylioppilastutkintoon kuuluvien aineiden kouluarvosanat. Talletettavat tiedot säilyisi-

vät ennallaan, mutta niiden luetteloa tarkennettaisiin. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että ylioppilastutkintorekisteriin voidaan tallettaa myös muita kuin luettelossa mainittuja, rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja. Rekisterin tiedot säilytettäisiin edelleen pysyvästi.

Ylioppilastutkintorekisteristä luovutettaisiin opiskelijavalintarekisteriin niitä henkilöitä koskevat, opiskelijavalinnan kannalta tarpeelliset tiedot, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon ja hakenet johonkin koulutukseen. Tämä säästäisi merkittävästi työtä ja vähentäisi puutteellisten ja virheellisten tietojen määrää opiskelijavalinnassa. Ylioppilastutkintolautakunta saisi luovuttaa ylioppilastutkinnossa hyväksytyjen nimet julkaistaviksi samoin kuin nykyään.

2.2.4. Muutokset voimassa oleviin lakeihin

Yliopistolakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan opiskelijavalinta järjestetään pääsääntöisesti opiskelijavalintarekisteriä käyttäen. Ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että niiden mukaan opiskelijavalinta järjestetään pääsääntöisesti yhteishaun avulla opiskelijavalintarekisteriä käyttäen.

Ammattikorkeakouluopinnoista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan hakija voi samana lukuvuonna ottaa vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Koska tällainen säännös on ennestään yliopistolaissa, säännöksen ottaminen ammattikorkeakouluopinnoista annettuun lakiin merkitsee, että hakija voi samana lukuvuonna ottaa vastaan vain yhden opiskelupaikan, joka on joko yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Rajoituksella tehostettaisiin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaa siten, että käyttämättömät opiskelijapaikat vähenisivät. Rajoitus koskisi vain saman lukuvuoden aikana vastaanotettavia paikkoja, sillä koulutusalan ja oppilaitoksen vaihtamista ei haluta estää.

Päätöksenteloa koskevassa yliopistolain pykälässä säädetään muun muassa siitä, millä edellytyksillä monijäsenisen hallintoelimen jäsenet osallistuvat opintosuorituksen arvosteluun. Tätä säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi.

Ammattikorkeakoululain mukaan eräistä

opiskelijaa koskevista päätöksistä valitetaan lääninhallitukseen. Muiden oppilaitosten vastaavista päätöksistä valitetaan lääninoikeuteen. Muutoksenhakusäännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että lääninoikeus tulee valitusviranomaiseksi opiskelijaa koskevissa asioissa myös ammattikorkeakouluissa.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotuksen mukainen lainsäädäntö ei lisää käytössä olevista rekistereistä johtuvia kustannuksia. Yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisterin kustannukset on otettu huomioon vuoden 1998 talousarviossa sekä myöhempien vuosien taloutta koskevissa suunnitelmissa.

Opetushallitus, joka ylläpitää toiminnassa olevia yhteishakurekistereitä, ylläpitäisi myös yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteriä. Rekisterin toiminnan tueksi on tarkoitus asettaa toimielin, jossa yliopistot olisivat edustettuina.

Opetusministeriö on asettanut opetushallituksen käyttöön vuodelle 1998 yhteensä 2 200 000 markkaa yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisterin pitämistä varten. Määräraha on tarkoitettu muun muassa laitteistoihin ja ohjelmistoihin, henkilöstön palkkaamiseen sekä ylläpito-, hoito- ja käyttöönottokustannuksiin. Rekisterinpitoa varten palkataan yksi erikoissuunnittelija ja yksi suunnittelija. Vuodelle 1999 hakija- ja opinto-oikeusrekisterin ylläpitoon ja käyttöön arvioidaan tarvittavan 1 170 000 markkaa.

Uuden rekisterin ylläpitäminen lisäisi jonkin verran opetushallituksen työmäärää. Ylioppilastutkintolautakunnan ja oppilaitosten organisaatioihin esitys ei vaikuta.

4. Asian valmistelu

Opetusministeriön 6 päivänä syyskuuta 1995 asettama opiskelijavalinnan henkilötietotyöryhmä on selvittänyt eräiden oppilaitosten opiskelijavalinnassa kerättävien henkilötietojen tarpeellisuutta, henkilötietojen rekisteröimistä ja käyttämisestä koskevan lainsäädännön tarpeellisuutta ja eräitä muita seikkoja.

Opetusministeriön 27 päivänä helmikuuta 1997 asettama työryhmä on laatinut luonnoksen hallituksen esitykseksi laiksi opiskelijarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausuntonsa ovat antaneet valtiovarainministeriö, sosiaali- ja

terveysministeriö, työministeriö, ope-
tushallitus, ylioppilastutkintolautakunta, ar-
kistolaitos, tietosuojavaltuutettu, tilastokes-
kus, väestörekisterikeskus, Ylioppilaiden
terveydenhoitosäätiö, osa yliopistoista ja am-
mattikorkeakouluista sekä opiskelijajärjestöt.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallitus on 23 päivänä toukokuuta 1997 antanut eduskunnalle esityksen koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997 vp). Esityksen mukaan muuan muassa voi-
massa oleva lukiolaki ja laki ammatillisista

oppilaitoksista korvattaisiin uusilla laeilla ja uusi lukiolaki ja laki ammatillisesta koulu-
tuksesta tulisivat voimaan 1 päivästä elokuu-
ta 1998. Tämä hallituksen esitys tulisi ottaa huomioon lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta koskevia lakiehdotuksia käsiteltäessä siten, että hallituksen esityksen mukaisen lukiolain 19 §:n 2 momenttiin ja ammatillisesta koulutuksesta annettavan lain 25 §:n 2 momenttiin lisättäisiin säännökset opiskelijavalinnan järjestämisestä yhteishaun avulla opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annettavassa laissa tarkoitettua opiskelijavalintarekisteriä käyttäen samoin kuin tämän esityksen mukaisessa ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 15 §:n 2 momentin muutosehdotuksessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä

1 luku. Opiskelijavalintarekisteri

1 §. *Rekisteri ja rekisterinpitäjä.* Pykälän 1 momentin mukaan opiskelijavalintarekisteri muodostuu kolmesta osarekisteristä, joita käytetään valittaessa opiskelijoita eri koulutuksiin. Pykälän 2 momentissa säädetään rekisterinpitäjästä ja teknisistä ylläpitäjistä.

2 §. *Käyttötarkoitus.* Pykälän 1 momentissa mainitaan lait, joissa tarkoitettujen koulutusten opiskelijavalintaan rekisteriä käytetään. Pykälän 2 momentissa luetellaan opiskelijavalintaan kuuluvia toimintoja, joissa rekisteriä hyödynnetään.

3 §. *Tietosisältö.* Henkilötunnuksen rekisteröiminen on välttämätöntä ottaen huomioon, miten suurista hakijoiden määristä on kysymys. Tietojen siirtäminen ylioppilastutkintorekisteristä muihin opiskelijavalintarekisteriin ja tietojen luovuttaminen yliopistojen rekistereihin, ammattikorkeakouluille, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille sekä viranomaisille ei onnistuisi ilman henkilötunnusta. Ainakin yliopis-

tojen hakija- ja opinto-oikeusjärjestelmä soveltuu myös vieraskielisen, tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijavalintaan, joten kansalaisuuden rekisteröiminen on seurannan kannalta tarpeellista. Aidinkieli ja sukupuoli voivat eräissä tapauksissa olla opiskelijavalinnan perusteita.

Aikaisempaa koulutusta ja koulumenestystä koskevat tiedot ovat opiskelijoiden valinnassa välttämättömiä, samoin ylioppilastutkinnon kokeissa saavutetut arvosanat ja pistemäärät, kun tutkinto tai yksittäisiä arvosanoja on suoritettu.

Mahdollisuus rekisteröidä ammatinvalintaan vaikuttavia terveystietoja on tarpeen, jotta tieto terveyttä koskevan, ammatinvalintaan vaikuttavan seikan olemassaolosta siirtyy opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen tekijälle. Silloin kun hakijan terveydentilaan kuuluva seikka voi vaikeuttaa ammatissa toimimista yleisesti tai työskentelyä alalla, jolle hakija pyrkii, asiaa koskeva tieto voidaan tallettaa jatkotoimien järjestämiseksi. Koska terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta koskevat tiedot ovat henkilötietojen suojaa koskevan lain mukaan arkaluonteisia tietoja, niitä tiedustellaan vain hakijoilta itseltään ja vain siinä tapauksessa, että tiedoilla on merkitystä hakeuduttaessa kou-

lutuksen ja ammatinharjoittamisen kannalta.

Monissa opiskelijavalinnoissa myös tiedot työkokemuksesta ja harrastustoiminnasta ovat merkityksellisiä. Näiden tietojen yhteydessä saattaa tulla ilmi hakijan yhteiskunnallista, poliittista tai uskonnollista vakaumusta koskevia seikkoja, jotka myös ovat arkaluonteisia tietoja. Sen vuoksi työkokemusta ja harrastustoimintaa koskevien tietojen tallettaminen rajoitetaan samalla tavalla kuin terveystietojen tallettaminen.

Koulutukseen hakemista koskevista tiedoista ilmenee, mihin koulutuksiin opiskelija on hakenut. Valinnan perusteita koskevat tiedot sisältävät kunkin hakijan osalta tiedot siitä, miten valinnan perusteina olevat seikat vaikuttavat sen koulutuksen opiskelijavalinnassa, jossa hän on mukana. Valinnan perusteita ovat muun muassa aikaisempi koulutus ja koulumenestys sekä menestyminen valintakokeessa. Koulutuksella ja koulumenestyksellä on erilainen merkitys ja painotus eri opintoihin hakeuduttaessa, joten ne sisältyvät valintaperusteisiin sen lisäksi, että ne esiintyvät omana tietoryhmänä.

Opiskelijaksi hyväksymistä ja opiskelupaikan vastaanottamista koskevat tiedot ovat opiskelijavalinnan seurannassa olennaisen tärkeitä. Säännöstä, jonka mukaan samana lukuvuonna voi ottaa vastaan vain yhden opiskelupaikan ja joka sisältyy yliopistolaikiin ja esityksen mukaan otetaan ammattikorkeakouluopinnoista annettuun lakiin, ei ole mahdollista soveltaa ilman näitä tietoja.

Koska koulutuksen järjestäjät sekä tuotteiden ja palvelujen markkinoijat saattavat olla kiinnostuneita rekistereihin sisältyvistä nimi- ja osoitetiedoista, on tarpeen tallettaa rekisteröidyn suostumus tai kielto näiden tietojen luovuttamiseen.

Pykälän 3 momentissa säädetään nimenomaisesti, että myös muita kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja, käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja voidaan rekisteröidä.

4 §. *Tietojen kerääminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, keneltä ja mistä rekisteröitävät tiedot saadaan kerätä. 2 momentin mukaan kerättävistä tiedoista tulee ilmoittaa koulutukseen hakevalle.

5 §. *Tietojen luovuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta opiskelijavalintarekisterin ulkopuolelle. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tietojen luovuttaminen yliopistoille, ammattikorkeakouluille sekä ammatillisen koulutuksen ja

lukiokoulutuksen järjestäjille sekä kahden tai useamman yliopiston yhteisiin rekistereihin opiskelijoiden valintaa varten on opiskelijavalintarekisterin käyttötarkoituksen mukaista käsittelyä. Momentin 2—4 kohdassa tarkoitettu luovuttaminen ei palvele 2 §:n mukaista käyttötarkoitusta mutta on tarpeen moninkertaisen tiedonkeruun välttämiseksi. Pykälän 2 momentissa säädetään arkaluonteisten tietojen luovuttamista koskeva rajoitus.

6 §. *Tietojen säilytysaika.* Pykälässä säädettäisiin opiskelijavalintarekisteriin talletettujen tietojen säilytysajasta sekä pysyvästi säilytettävistä tiedoista.

2 luku. Ylioppilastutkintorekisteri

7 §. *Käyttötarkoitus ja rekisterinpitäjä.* Rekisterin käyttötarkoitus ja rekisterinpitäjä säilyisivät ennallaan.

8 §. *Tietolähteet, tietosisältö ja tietojen säilytysaika.* Tiedot, jotka tarvitaan ylioppilastutkinnon järjestämistä varten, saataisiin lukiokoulutuksen järjestäjiltä. Suoritetuista ylioppilastutkintoja koskevat tiedot tallettaisi rekisterinpitäjä. Talletettavien tietojen luetteloa tarkennettaisiin hiukan, mutta tietosisältö pysyisi ennallaan.

9 §. *Tietojen luovuttaminen.* Kun ylioppilastutkintorekisterin tiedot ylioppilastutkintoon osallistuneista luovutetaan opiskelijavalintarekisteriin, välttyään mittavalta tiedonkeruulta ja siihen liittyviltä virheiltä. Pykälässä säädetään lisäksi, että ylioppilastutkintolautakunta saa luovuttaa julkaistaviksi ylioppilastutkinnossa hyväksytyjen nimet.

Ylioppilastutkintoasetuksen mukaan ylioppilastutkintolautakunta saa luovuttaa virkakäyttöön ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen opiskelijavalintaa varten tarpeelliset nimitiedot henkilötunnuksineen sekä tiedot kokeilaiden arvosanoista. Tutkinnossa hyväksytyjen nimien luovuttamisesta julkaistaviksi säädetään ylioppilastutkintoasetuksessa samalla tavalla kuin ehdotetussa pykälässä.

3 luku. Erinäiset säännökset

10 §. *Muiden säännösten soveltaminen.* Yliopistolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään opiskelijavalintarekisterin käyttämistä koskeva säännös. Ammattikorkeakouluopinnoista annetun lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen tulee yhteishakua ja opiskelijavalintarekiste-

rin käyttämistä koskeva säännös. Vastaavallaiset säännökset tulisi sisällyttää koululainsäädäntöä koskevan hallituksen esityksen pohjalta annettavaan lakiin ammatillisesta koulutuksesta ja lukiolakiin.

11 §. *Asetuksenantovaltuus.* Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta voitaisiin antaa asetuksella.

12 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momentissa on tavanomainen voimaantulosäännös ja 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä toimenpiteisiin sen täytäntöönpanemiseksi.

Pykälän 3 momentin mukaan ylioppilastutkintorekisteristä saataisiin ennen voimaantuloa luovuttaa opiskelijavalintarekisteriin niitä henkilöitä koskevat tiedot, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon ja hakeneet johonkin koulutukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa keväällä 1998 oppilaitoksiin hakevia. Heidän suorittamaansa ylioppilastutkintoa koskevat tiedot voitaisiin luovuttaa siitä riippumatta, milloin ylioppilastutkinto on suoritettu.

1.2. Yliopistolaki

18 §. *Opiskelijaksi ottaminen.* Yliopistolain 18 §:ään lisätään rekisteriä koskeva uusi 3 momentti, jossa veloitetaan opiskelijavalinnassa käyttämään opiskelijavalintarekisteriä, jollei toisin säädetä asetuksella tai jollei ministeriö toisin päättä. Momentissa säädettäisiin myös mahdollisuudesta säätää opiskelijavalinnan toimittamisesta asetuksella. Tällöin voidaan kumota pykälän nykyinen 4 momentti, jonka mukaan opiskelijoiden ottamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan, joka siirtyisi 4 momentiksi, opiskelijavalinta voidaan järjestää yliopistojen yhteishaun pohjalta. Hakija- ja opinto-oikeusrekisterin avulla tapahtuvaa opiskelijavalintaa ei järjestettäisi yhteishaun pohjalta, vaikka laki antaakin siihen mahdollisuuden.

42 §. *Päätöksenteko.* Tieteellisen asiantuntemuksen turvaamiseksi opintosuoritusten arvostelussa säädetään 1 päivästä elokuuta 1998 voimaan tulevan yliopistolain (645/1997) 42 §:n 2 momentissa, että opintosuorituksen arvosteluun saavat osallistua vain ne monijäsenisen hallintoelimen jäsenet tai varajäsenet, joilla on arvosteltavan opintosuorituksen tasoinen opintosuoritus. Vastaava säännös sisältyy yliopistokohtaisiin

asetuksiin, jotka ovat voimassa 31 päivään heinäkuuta 1998.

Korkeakoulujen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä annetun asetuksen (309/1993) 2 §:n mukaan professorin ja apulaisprofessorin virkaan nimitettävältä vaaditaan tieteellinen tai taiteellinen pätevyys, opetustaito ja tarvittaessa käytännöllistä perehtyneisyys viran tehtävälleen. Sen sijaan virkaan nimitettävältä ei vaadita suoritettua tutkintoa. Lähes aina yliopistojen professorin virkoihin nimitetyillä on tohtorin tutkinto. Eräissä tapauksissa lähinnä taiteen ja teknillisen alan professorin virkoihin on nimitetty henkilöitä, joilla ei ole tohtorin tutkintoa eikä aina muutakaan korkeakoulututkintoa. Mainitun asetuksen 5 §:n mukaan taiteen alan korkeakouluissa voidaan myös lehtorin virkaan nimittää korkeakoulututkintoa suorittamaton henkilö, jolla on tehtävän edellyttämät taiteelliset ansiot ja riittävä opetustaito.

Yliopistoista annettuihin asetuksiin, jotka kumoutuvat yliopistolain tullessa voimaan, sisältyy säännöksiä, jotka mahdollistavat professorin, apulaisprofessorin ja eräissä taiteenalan korkeakouluissa myös lehtorin virkaan nimitetyn osallistumisen opintosuorituksen arvosteluun sen estämättä, että hän ei ole suorittanut vastaavantasoisia opintosuoritusta. Koska näissä viroissa voi olla henkilöitä, joilla ei ole arvosteltavan opintosuorituksen tasoisia opintosuoritusta, yliopistolaikiin on tarpeen sisällyttää säännös, joka nykyiseen tapaan mahdollistaa heidän osallistumisensa opintosuoritusten arvosteluun. Apulaisprofessorin mainitseminen säännöksessä ei enää ole tarpeen, sillä apulaisprofessorin virat on tarkoitus yliopistolain voimaantultua muuttaa professorin viroiksi.

1.3. Laki ammattikorkeakouluopinnoista

15 §. *Opiskelijavalinta.* Pykälän 2 momenttiin sisällytetään säännös, jonka mukaan ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinta järjestetään yhteishaun avulla opiskelijavalintarekisteriä käyttäen. Säännös mahdollistaisi yhteishaun ulkopuolelle jäämisen asetuksella tai ministeriön päätöksellä. Momentissa olisi lisäksi yhteishakua ja opiskelijavalintaa koskeva asetuksenantovaltuus. Yhteishakuun kuulumisesta säädetään nykyään asetuksella.

Pykälän 3 momenttiin sisällytetään yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan vastaanottamista koskeva säännös, joka on samanlainen kuin yliopistolakiin jo sisäl-

tyvä säännös.

29 §. *Muutoksenhaku.* Opiskelijan kurinpitoa koskevissa asioissa muutoksenhaku ohjattaisiin muiden koulumuotojen tapaan - lääninhallituksen asemesta lääninoikeuteen. Muuten muutoksenhaku ammattikorkeakoulujen päätöksistä säilyisi ennallaan.

Opiskelijaksi ottamista ja opintosuorituksen arviointia koskevissa asioissa on lain 15 ja 17 §:n mukainen ammattikorkeakoulun sisäinen oikaisumenettely. Oikaisumenettelyssä annettuun opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen voitaisiin hakea muutosta lääninoikeudelta, mutta opintosuoritusten arviointia koskeva oikaisumenettelyssä annettu päätös olisi lopullinen.

Lääninoikeuden päätös opiskelijaksi ottamista ja opiskelijan kurinpitoa koskevissa asioissa olisi lopullinen kuten lääninhallituksen päätös nykyään.

2. Tarkemmat säännökset

Yliopistojen opiskelijavalinnan toimittami-

sesta sekä ammattikorkeakoulujen, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakujärjestelmistä säädetään tarvittaessa tarkemmin erikseen.

Ylioppilastutkintoasetuksen säännöksiä tarkistetaan ottaen huomioon ehdotettu laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä..

3. Voimaantulo

Ehdotettujen lakien voimaantulo on ajoitettu oppilaitosten lukuvuoden vaihtumisen ajankohtaan. Koska opiskelijat, jotka aloittavat opintonsa tiettyinä lukuvuonna, valitaan yleensä jo ennen edellisen lukuvuoden päätymistä, yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevaa yhden opiskelijapaikan järjestelmää sovellettaisiin ensimmäisen kerran vasta lukuvuoden 1999—2000 valinnoissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Opiskelijavalintarekisteri

1 §

Rekisteri ja rekisterinpitäjä

Opiskelijavalintarekisteriin kuuluvat:

1) yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteri;

2) ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteri ; ja

3) ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakurekisteri.

Opiskelijavalintarekisteriä pitää opetushal-

litus. Lisäksi lääninhallitukset osallistuvat rekisterinpitoon 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen osarekistereiden osalta opetushallituksen lukuun.

2 §

Käyttötarkoitus

Jollei erikseen toisin säädetä tai asianomainen ministeriö toisin päättää, opiskelijavalintarekisteriä käytetään valittaessa opiskelijoita:

1) yliopistolaissa (645/1997) tarkoitettuihin alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtaviin opintoihin;

2) ammattikorkeakouluopinnoista annetussa laissa (255/1995) tarkoitettuun ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin;

3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (/1998) tarkoitettuun koulutukseen; sekä

4) lukiolaissa (/1998) tarkoitettuun lukio-koulutukseen.

Opiskelijavalintarekisteriä käytetään seuraaviin toimintoihin:

1) opinnoista ja opiskelijavalinnoista tiedottamiseen;

2) koulutukseen hakeutumisen ja opiskelijavalinnan järjestämiseen sekä hakeutumisen ja valinnan seurantaan;

3) opiskelijoiden valintaa varten tarpeellisten tietojen antamiseen yliopistoille, ammattikorkeakouluille sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille;

4) tiedottamiseen koulutusmahdollisuuksista ilman opiskelupaikkaa jääneille hakijoille;

5) tietojen tuottamiseen hakijoista ja opiskelijaksi otetuista koulutusjärjestelmän seurantaa ja arviointia varten; sekä

6) muihin opiskelijoiden valitsemista varten tarpeellisiin toimintoihin.

3 §

Tietosisältö

Opiskelijavalintarekisteriin talletetaan:

1) hakijan nimi, henkilötunnus, kansalaisuus, sukupuoli, äidinkieli ja tarpeelliset yhteystiedot;

2) hakijan aikaisempaa koulutusta ja koulumenestystä sekä ylioppilastutkintoa koskevat tiedot;

3) koulutukseen hakemista ja valinnan perusteita koskevat tiedot kunkin hakijan osalta;

4) opiskelijaksi hyväksymistä ja opiskelupaikan vastaanottamista koskevat tiedot; sekä

5) hakijan suostumus tai kielto nimi- ja osoitetietojen luovuttamiseen koulutusta koskevaa tiedottamista ja markkinointia varten.

Ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteriin ja ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakurekisteriin voidaan tallettaa 1 momentissa lueteltujen tietojen lisäksi hakijan ilmoituksen mukaisina ammatinvalintaan vaikuttavat terveystiedot sekä tiedot työkokemuksesta ja harrastustoiminnasta.

Nämä tiedot pyydetään ilmoittamaan ja talletetaan vain silloin, kun niillä on merkitystä opiskelijoiden valinnassa.

Kuhunkin 1 §:n 1 momentissa mainittuun osarekisteriin voidaan tallettaa myös muita kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja, osarekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja.

4 §

Tietolähteet

Opiskelijavalintarekisterin pitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 3 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, väestörekisterikeskuksesta, kunnilta, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä sekä kahden tai useamman yliopiston yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.

Koulutukseen hakevalle tulee ilmoittaa, mitä häntä koskevia tietoja opiskelijavalintarekisteriin talletetaan.

5 §

Tietojen luovuttaminen

Opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa 3 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin vastaanottajan jäljempänä mainittujen tehtävien hoitamiseksi on tarpeen:

1) yliopistoille, ammattikorkeakouluille, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille sekä kahden tai useamman yliopiston yhteisiin rekistereihin opiskelijoiden valintaa varten;

2) asianomaiselle ministeriölle ja tilastokeskukselle koulutusjärjestelmän seurantaa varten;

3) kansaneläkelaitokselle opintotukiasioiden käsittelyä varten sekä kansaneläkelaitokselle ja työvoimaviranomaiselle pitkäaikais-työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (709/1997) ja työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (1402/1997) mukaisen tuen saamisen edellytysten selvittämistä varten; sekä

4) kansanterveyslain (66/1972) mukaista opiskelijaterveydenhuoltoa järjestävälle kun-

nalle ja muulle mainitun lain mukaisen opiskelijaterveydenhuollon järjestäjälle tämän tehtävän hoitamista varten.

Edellä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot saa luovuttaa vain 1 momentin 1 kohdassa mainituille vastaanottajille opiskelijoiden valintaa varten.

6 §

Tietojen säilytysaika

Opiskelijavalintarekisterin tiedot säilytetään viisi vuotta opiskelijavalintapäätöksen tekemisestä lukien.

Koulutuksen arvioinnin ja seurannan kannalta tarpeelliset tai tutkimuksen lähdeaineistona muusta syystä arvokkaat tiedot säilytetään kuitenkin pysyvästi siten kuin arkistolaitos erikseen määrää.

2 luku

Ylioppilastutkintorekisteri

7 §

Käyttötarkoitus ja rekisterinpitäjä

Ylioppilastutkintorekisteriä pidetään ja käytetään ylioppilastutkinnon järjestämistä, suoritettuja ylioppilastutkintoja ja tutkintoihin kuuluvia kokeita koskevien tietojen säilyttämistä sekä ylioppilastutkinnon toimivuuden seurantaa varten.

Ylioppilastutkintorekisteriä pitää ylioppilastutkintolautakunta.

8 §

Tietolähteet, tietosisältö ja tietojen säilytysaika

Ylioppilastutkintoon kuuluvien kokeiden järjestämistä varten tarpeelliset tiedot ja kokeilaiden lukiokoulutusta koskevat tiedot kerätään rekisteriin lukiokoulutuksen järjestäjiltä. Rekisterinpitäjä merkitsee rekisteriin suoritettuja ylioppilastutkintoja koskevat tiedot.

Ylioppilastutkintorekisteriin talletetaan:

1) kokeisiin ilmoittautuneista ja osallistuneista nimi ja henkilötunnus sekä sukupuoli ja äidinkieli;

2) kokeilaiden saamat arvosanat ja pistemäärät eri kokeista; sekä

3) tutkinnon suorittamisen tai hylkäämisen, tutkinnon jälkeen uusittujen kokeiden sekä tutkinnon täydentämisen ajankohta.

Ylioppilastutkintorekisteriin voidaan tallettaa myös muita kuin 2 momentissa mainittuja, rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja.

Ylioppilastutkintorekisterin tiedot säilytetään pysyvästi.

9 §

Tietojen luovuttaminen

Opiskelijavalintarekisteriin luovutetaan opiskelijavalintaa varten tarpeelliset ylioppilastutkintorekisterin tiedot niistä henkilöistä, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon ja hakenet johonkin 2 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuun koulutukseen.

Ylioppilastutkintolautakunta saa luovuttaa julkaistaviksi ylioppilastutkinnossa hyväksytyjen nimet.

3 luku

Erinäiset säännökset

10 §

Muiden säädösten soveltaminen

Opiskelijavalintarekisteriin ja ylioppilastutkintorekisteriin sovelletaan tämän lain lisäksi, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään.

11 §

Tarkemmat säännökset

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Ylioppilastutkintorekisteristä voidaan en-

nen tämän lain voimaantuloa luovuttaa opiskelijavalintarekisteriin tiedot henkilöistä, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon

ja hakeneet johonkin 2 §:n 1—3 kohdassa tarkoitettuun koulutukseen.

2.

Laki

yliopistolain 18 ja 42 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 27 päivänä kesäkuuta 1997 annetun yliopistolain (645/1997) 18 §:n 4 momentti,
muutetaan 42 §:n 2 momentti ja
lisätään 18 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

18 §

Opiskelijaksi ottaminen

42 §

Päätöksenteko

Opiskelijavalinta järjestetään opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetussa laissa (/1998) tarkoitettua opiskelijavalintarekisteriä käyttäen, jollei toisin säädetä tai jollei asianomainen ministeriö toisin päättä. Opiskelijavalinnan toimittamisesta voidaan säätää asetuksella.

Opintosuorituksen arvosteluun saavat osallistua vain ne jäsenet tai varajäsenet, joilla on samantasoinen opintosuoritus tai jotka on nimitetty professorin virkaan. Kuvataideakatemiassa, Sibelius-Akatemiassa, Taideteollisessa korkeakoulussa ja Teatterikorkeakoulussa arvosteluun saavat osallistua myös lehtorin virkaan nimitetyt jäsenet tai varajäsenet.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

3.

Laki

ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 15 ja 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammattikorkeakouluopinnoista 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (255/1995) 15 §:n 2 ja 3 momentti ja 29 § seuraavasti:

15 §

Opiskelijavalinta

Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinta

järjestetään yhteishaun avulla opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetussa laissa (/1998) tarkoitettua opiskelijavalintarekisteriä käyttäen, jollei toisin säädetä tai jollei asianomainen ministeriö toisin päättä. Yhteishausta ja opiskeli-

javalinnasta voidaan muuten säätää asetuksella ja ministeriön päätöksellä.

Opiskelijat ottaa ammattikorkeakoulu sen mukaan kuin asetuksella tarvittaessa säädetään. Opiskelija voi ottaa samana lukuvuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Opiskelijaksi hakevalla on oikeus hakea ammattikorkeakoululta oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

29 §

Muutoksenhaku

Valtion ja yksityisen ammattikorkeakoulun päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Kunnallisen ammattikorkeakoulun päätökseen haetaan muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Opiskelijan kurinpitoa koskevissa asioissa muutosta haetaan 1 momentista poiketen valittamalla lääninoikeuteen noudattaen

muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Päätökseen, johon saa 15 ja 17 §:n mukaan hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeudelta. Opintosuoritusten arviointia koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Valittamalla ei saa hakea muutosta ammattikorkeakoulun päätökseen, joka koskee ammattikorkeakoulun tutkintosääntöä, koulutusohjelmaa, opetussuunnitelmaa tai muuta opetuksen järjestelyä. Valittaa ei saa myöskään lääninoikeuden päätöksestä, joka koskee 15 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista tai 17 §:ssä tarkoitettua opiskelijan kurinpitoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

Tämän lain 15 §:n 3 momentin säännöstä yhdestä korkeakoulututkintoon johtavasta opiskelupaikasta sovelletaan ensimmäisen kerran lukuvuotta 1999—2000 koskevissa opiskelijavalinnoissa.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

2.

Laki**yliopistolain 18 ja 42 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 27 päivänä kesäkuuta 1997 annetun yliopistolain (645/1997) 18 §:n 4 momentti,
muutetaan 42 §:n 2 momentti ja
lisätään 18 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Opiskelijaksi ottaminen

Opiskelijavalinta järjestetään opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetussa laissa (/1998) tarkoitettua opiskelijavalintarekisteriä käyttäen, jollei toisin säädetä tai jollei asianomainen ministeriö toisin päättä. Opiskelijavalinnan toimittamisesta voidaan säätää asetuksella.

Opiskelijoiden ottamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

(kumotaan)

42 §

Päätöksenteko

Opintosuorituksen arvosteluun saavat osallistua vain ne jäsenet tai varajäsenet, joilla on samantasoinen opintosuoritus.

*Opintosuorituksen arvosteluun saavat osallistua vain ne jäsenet tai varajäsenet, joilla on samantasoinen opintosuoritus tai jotka on nimitetty professorin virkaan. Kuva-
taideakatemiassa, Sibelius-Akatemiassa, Taideakademian korkeakoulussa ja Teatterikorkeakoulussa arvosteluun saavat osallistua myös lehtorin virkaan nimitetyt jäsenet tai varajäsenet.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

3.

Laki**ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 15 ja 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammattikorkeakouluopinnoista 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (255/1995) 15 §:n 2 ja 3 momentti ja 29 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Opiskelijavalinta

 Ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmästä säädetään asetuksella ja määrätään sen nojalla opetusministeriön päätöksellä.

Opiskelijat ottaa ammattikorkeakoulu sen mukaan kuin asetuksella tarvittaessa säädetään. Opiskelijaksi hakevalla on oikeus hakea ammattikorkeakoululta oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

29 §

Muutoksenhaku

Valtion ja yksityisen ammattikorkeakoulun hallintoelimen sekä viran- ja toimenhaltijan tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Kunnallisen ammattikorkeakoulun hallintoelimen sekä viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa säädetään.

 Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinta järjestetään yhteishaun avulla opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetussa laissa (/1998) tarkoitettua opiskelijavalintarekisteriä käyttäen, jollei toisin säädetä tai jollei asianomainen ministeriö toisin päättä. Yhteishausta ja opiskelijavalinnasta voidaan muuten säätää asetuksella ja ministeriön päätöksellä.

Opiskelijat ottaa ammattikorkeakoulu sen mukaan kuin asetuksella tarvittaessa säädetään. Opiskelija voi ottaa samana lukuvuonna vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Opiskelijaksi hakevalla on oikeus hakea ammattikorkeakoululta oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

29 §

Muutoksenhaku

Valtion ja yksityisen ammattikorkeakoulun päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Kunnallisen ammattikorkeakoulun päätökseen haetaan muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Asetuksella säädetyissä opiskelijaa koskevissa asioissa muutosta haetaan 1 momentista poiketen valittamalla *lääninhallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.*

Valittamalla ei saa hakea muutosta ammatikorkeakoulun päätökseen, joka koskee *vaorituksen antamista opiskelijalle, ammattikorkeakoulun tutkintosääntöä, koulutusohjelmaa, opetussuunnitelmaa sekä muuta opetuksen järjestelyä.* Valittaa ei saa myöskään *lääninhallituksen 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä.*

Opiskelijan kurinpitoa koskevissa asioissa muutosta haetaan 1 momentista poiketen valittamalla *lääninoikeuteen noudattaen muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.*

Päätökseen, johon saa 15 ja 17 §:n mukaan hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla. *Oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeudelta.* Opintosuoritusten arviointia koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Valittamalla ei saa hakea muutosta ammatikorkeakoulun päätökseen, joka koskee ammattikorkeakoulun tutkintosääntöä, koulutusohjelmaa, opetussuunnitelmaa tai muuta opetuksen järjestelyä. Valittaa ei saa myöskään *lääninoikeuden päätöksestä, joka koskee 15 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista tai 17 §:ssä tarkoitettua opiskelijan kurinpitoa.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

Tämän lain 15 §:n 3 momentin säännöstä yhdestä korkeakoulututkintoon johtavasta opiskelupaikasta sovelletaan ensimmäisen kerran lukuvuotta 1999—2000 koskevissa opiskelijavalinnoissa.
